

Тортури не зламали українського солдата

Долею Івана Ляси, нашого героя-захисника із Пашеви, на Демидівщині, мабуть, переймається кожен. Переживши дві болючі втрати – загибель Романа Зубчука та Василя Маринкевича, страшенно хотілося, щоб Бог зберіг Івана, та й кожного із українських солдатів. На щастя, із трирічного полону Івану вдалося вийти живим, проте пережити і витерпіти чоловікові довелося чимало.

Нещодавно нам вдалося поспілкуватися з Іваном у телефонному режимі. Ось що розповідає про ті нескінченні дні у сирому і темному підвалі: «Уявіть що людину спіймали, посадили під замок і роблять із нею все, що заманеться. Стало сьогодні катам нудно – прийшли для розваги бити тебе струмом, наприклад. Усі тортури були «вишуканими». Звичайно, не всі таке робили, спочатку були спеціальні загони нелюдів, які займалися катуваннями полонених. Дозволяли собі такі звірства лише тому, що відчували свою безкарність.

На виконання завдання

В одному із інтерв'ю Іван розповідав журналістці Тетяні Катриченко про те, як призвали до армії: «Отримав повістку 4 вересня 2014 року, на наступний день був у військкоматі. Потрапив у розташування 1-ї танкової бригади. Коли потрапив в танкову, перші чотири місяці про-

стрілювали мінометами, градами. Тоді був поранений один з навідників – екіпаж другого танка був уже неповним, машина вийшла з бойового ладу. Тому на завдання пішли тільки чотири. Керівником обрали старшого лейтенанта Ждана. У нас вже вийшов зведений взвод.

Після кошмарної ночі прибули на Zenit. Піхота з БТР-ом вийшла з нами, але в Спартак не пішла. Ми

Коли ми виїхали з Zenita, то дорога на Спартак була перекрита бетонними блоками. Нас попередили, що з дороги з'їжджати не можна – все заміновано. Перша машина підійшла, і за допомогою гусениць відсунула блок. Наступна – ще ширше розсунула їх. Наш танк йшов третім за рахунком. Четвертий, який йшов за нами, повинен був залишитися для прикриття.

При заряджанні ствола у нас виникла технічна поломка – на ходу командир танка виривав з нього запчастини, щоб можна було діяти. Дві попередні машини підійшли до мосту. Досить вдало, їх там ніхто не чекав. Почали в упор розстрілювати противника, в результаті чого міст звалився.

Наше ж завдання тоді було – піти через все село, стати у посадці, аби було видно перехрестя на до-

пробила цегляний паркан. Наступна машина проскочила, в неї не встигли влучити. Наша машина не заводилася, я не міг вивести ствол на дорогу, щоб відстрілюватися. Командир нашого танка заради порятунку життя екіпажу вирішив машину залишити.

Коли ми вискочили з танка, по нас почали стріляти зі стрілецької зброї. Було чутно, як кулі відскакують від броні. Цей дзвін як зараз чую. Уздовж дороги йти не можна було, вона обстрілювалася. Ми зайшли за огорожу, за нею була будка, за якою сховалися. Коли я в черговий раз виглянув з-за рогу, побачив чоловіка в маскувальному халаті. Це була мить. Він вистрілював. Як я зрозумів, куля зрикошетила від стіни мені в голову. Пам'ятаю, як за мною прийшли їх військові. Через дві хвилини привели хлопців. На формі

полону я ніколи не розмовляв російською мовою, сепаратистів це дуже дратувало. Одного разу мені розбили голову прикладом за те, що говорю українською, тоді заговорив російською з ними. Але коли залишалися з хлопцями в підвалі самі, говорили тільки українською. Витримувати мусили і побиття, і нестерпний біль, і голод, і приниження. Били, не дивлячись на моє поранення в голову.

В Івана було складне поранення в голову, терористи відвезли його до лікарні, де провели операцію. Але одразу після того, як він прийшов до тями, кинули у той же брудний і холодний підвал. Рана гноїлася. Потрібно було знімати шви, але медики терористів за це не бралися. Хлопці самі висмикували волосінь із голови Івана вночі, і без знеболюючого.

Вистраждане звільнення

Чекати на порятунок довелося довгих три роки. Коли Іван повернувся із того пекла, у госпіталі йому надали кваліфіковану допомогу. Лікарі говорили, що можливість бачити його живим – це чудо. Наразі Івану уже зробили операцію на скроневій кістці. Розповідає, що «вставили пластину, але в обличчі ще знаходяться три осколки, їх видаляти не будуть. «Почуваю себе добре. Іноді бувають провали у пам'яті, складно запам'ятати якість дрібниць, але в цілому вважаю себе здоровим».

До Івана уже двічі приїздила мама із братом та сестрою, але

бригади. Коли потрапив в танкову, перші чотири місяці провели на полігонах. Солярки вистачало, боєприпасами були забезпечені – вчилися всі. Тільки техніка була стара, ще з тих часів.

А 10 листопад 2015 року вирушили у зону війни, були за Волновахою. Там перебувала 1-а танкова бригада. Ми повинні були міняти місце дислокації. Тиждень готували техніку до бойових дій. 17 січня отримали наказ – збиратися для виконання бойового завдання. Тоді ми не знали, куди повинні їхати.

Спочатку було шість танків. Це два взводи. Одна машина зламалася по дорозі – ми були змушені залишити і її, і екіпаж на одному з українських блокпостів. З 17 на 18 січня ночували в селищі. Всю ніч наші позиції об-

стрілювали з БТР-ом вийшла з нами, але в Спартак не пішла. Ми увірвалися на чотирьох машинах. Нашим завданням було забезпечити прохід саперів до Путилівського мосту. Ми повинні були з боєм зайти, закріпитися, дочекатися саперів, які планували замінювати його проходи.

У полон за три хвилини

Йшли без розвідки, не знали, що під мостом була техніка терористів. Нам сказали, що є ворожі позиції, але зі зброї у них – лише півтора РПГ. Про танки, які там були, мовчали. Для нас це було несподіванкою. Ми пересувалися без піхоти. Ловили РПГ через паркані приватних будинків. Все на швидкості. Мені здається, що минуло всього хвилин двадцять. Скільки насправді – не знаю.

через все село, стати у посадці, аби було видно перехрестя на дорозі, що виходить з селища, через який підрозділ «Сомалі» відправляло підкріплення в аеропорт. У разі необхідності ми повинні були перекрити вогнем. Коли ми дійшли до перехрестя, визирнули з люка, помітили, що за нами нікого немає, а попереду розгорілася стрілянина. Поїхали на її звук. Побачили обгорілу техніку Сепар. Поруч бігав старшина Скрицький, він почав руками махати, мовляв, треба відходити, тому що всім буде кінець. Розвернулися. Хлопці вискочили на броню машини, яка вела інтенсивний вогонь. Поверталися в сторону Зеніту, і в одному з поворотів на нас вийшла 72-ка (танк Т-72). Ми цього не очікували – побачили пізно, зреагувати не встигли. Відчули сильний поштовх – машина пішла вправо і

йшли їх військові. Через дві хвилини привели хлопців. На формі почали обрізати українські прапорці.

Були у таких людей, що не знали чи виживемо

Додому телефонувати не дозволяли. Але я знав, що мене будуть шукати, адже у мене є рідні. І я, перш за все, боявся, щоб їм не телефонували з метою шантажу, не говорили, що за гроші можуть повернути. Хоча приходили деякі, пропонували – ми відмовлялися. Ми були у таких людей, що ніхто не знав, чи виживемо. Мені постійно погрожували, що розстріляють. Така у них нелюбов була до мене за те, що я танкіст, навідник. Що із західної України. До

До Івана уже двічі приїздила мама і з братом та сестрою, але про повернення додому говорити ще рано, потрібно долікуватися.

На завершення Іван сказав: «Коли я перебував у полоні, час для мене зупинився. Ми жили від Мінських до Мінських, чекали новину про звільнення. Відчуття таке, що ти стоїш осторонь, а події пролітають повз. Але насправді три роки – це багато. Дуже хочеться, щоб ті п'ять хлопців, які були зі мною, дочекалися свого звільнення, щоб це сталося якомога швидше. А ще, щоб із офіційного списку, де зазначено 108 полонених, кожен повернувся живим до своїх рідних»

**Мирослава ПОГРАНИЧНА,
Демидівський район**